

مسئولیت مدنی مربیان ورزشی در نظام حقوقی ایران

ابراهیم سانی خانی

کارشناس ارشد حقوق عمومی، استاد حقوق دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم، و عضو کارگروه مشاورین حقوقی مجتمع نمایندگان مجلس شورای اسلامی
استان قم

چکیده

گسترش ورزش با مطرح شدن مسائل جدید همراه بوده است؛ مسائلی که خود موجب رونق حقوق ورزش شده است، از جمله این مسائل بحث مسئولیت مدنی مربیان ورزشی است. مربی یکی از ارکان مهم و اساسی فعالیت‌های ورزشی محسوب می‌شود که باید دوره‌های ویژه آموزش مربیگری را با موفقیت گذرانده و مجوز مربیگری را از سازمان‌های مربوطه اخذ کرده باشد و وی مکلف است با رعایت کلیه موازین قانونی، ایمنی، بهداشتی و اخلاقی، مجموعه فعالیت‌ها و شیوه‌نامه‌های سازمان یافته را برای ارتقاء، پیشرفت، تکامل و موفقیت یک ورزشکار یا گروهی از ورزشکاران در ابعاد جسمانی، روانی، اخلاقی و توانایی‌های اجتماعی فراهم سازد. در حقوق ایران در صورت وجود تقصیر ورود خسارت ناشی از اجرای هریک از وظایف موجب مسئولیت مدنی بوده و مربی ملزم به جبران خسارت است. این مقاله که با روش توصیفی و بر مبنای مطالعات کتابخانه‌ای صورت گرفته است بر آن است که ضمن تعاریفی از مربی ورزشی و مسئولیت مدنی، به تکالیف و ویژگی‌های مربی ورزشی به بازتاب برخی از مسئولیت‌های مدنی مربیان باشگاه‌های ورزشی در ایران بپردازد.

واژه‌های کلیدی: ورزش، مربی ورزشی، باشگاه، مسئولیت مدنی

مقدمه

در حقوق ایران در صورت وجود تقصیر ورود خسارت ناشی از اجرای هریک از وظایف موجب مسئولیت مدنی بوده و مدیر ملزم به جبران خسارت است.

در دعاوی مسئولیت مدنی در باب ورزش‌ها، اکثر دعاوی برای جبران خسارات است و خواهان معمولاً یا یکی از شرکت کنندگان است یا یکی از تماشاگران. تقصیر یا خطا را به طور کلی می‌توان چنین تعریف کرد: رفتاری پایین‌تر از سطح معیار رفتار یک انسان متعارف. لذا معیار رفتار و اقدامات ورزشی، با توجه به تفاوت‌های فاحش رشته‌های گوناگون فرق دارد، مثلاً در ورزشی که ماهیت برخوردی دارد، رفتار متعارف یک فایتر با رفتار متعارف یک بازیکن تنیس یکسان نیست و طبق تعریفی که از تقصیر در فوق گردید در یک ورزش خشن که عرف آن اجرای تکنیک بر روی دیگری است، اگر در این ورزش‌ها از متعارف خود خارج گردید، مثلاً در ورزش کاراته نباید از زانوبندی که دارای گیره‌های فلزی است استفاده شود که این برخلاف عرف ورزش کاراته می‌باشد، که فرد در این صورت در قبال بروز حادثه برای طرف مقابل، مسئولیت پیدا می‌کند که طبق این مثال و تعریف فوق به عبارت دیگر می‌توان گفت: تقصیر انجام کاری که شخص عادی و محتاط در شرایط مشابه بدان مبادرت نمی‌ورزد و یا قصور در انجام عملی که یک فرد معمول و با احتیاط در اوضاع و احوال همانند بدان می‌پردازد.^۱

گسترش ورزش با مطرح شدن مسائل جدید همراه بوده است؛ مسائلی که خود موجب رونق حقوق ورزش شده است. از جمله این مسائل بحث مسئولیت مدنی در ورزش است. این نوع مسئولیت صورت‌های مختلفی دارد و دعاوی جدیدی را در دادگاه‌ها مطرح کرده است. در این میان مسئولیت مربیان باشگاه‌های ورزشی جایگاه ویژه‌ای دارد، زیرا این حرفه‌ها را به صورت شغلی پرخطر درآورده است؛ شغلی که بیم طرح دعاوی مختلف مسئولیت مدنی از سوی اشخاص گوناگون در آن همواره وجود دارد و این وضعیت خطرناک است و این امر نیاز به پوشش بیمه‌ای حمایت‌کننده را الزامی می‌سازد؛ بیمه‌ای که مربیان ورزشی را در برابر این تهدیدها مراقبت کند. این مقاله که با روش توصیفی و تحلیلی و بر مبنای مطالعات کتابخانه‌ای صورت گرفته است بر آن است که ضمن تعاریفی از مربی ورزشی و مسئولیت مدنی، به تکالیف و ویژگی‌های مربی ورزشی به بازتاب برخی از مسئولیت‌های مدنی مربیان باشگاه‌های ورزشی در ایران بپردازد.

روش تحقیق

روش تحقیق در مقاله حاضر به صورت روش توصیفی-تحلیلی است. به این صورت که ابتدا مطالب و اطلاعات با مراجعه به کتابخانه‌ها و سایت‌های مورد نظر جمع‌آوری و فیش‌برداری شد. سپس اطلاعات و داده‌ها تحلیل شد.

تربیت بدنی

تربیت بدنی فرایندی است آموزشی تربیتی که هدف آن بهبود بخشیدن به اجرا و رشد انسان از طریق فعالیتهای جسمانی است.^۲

^۱ آقایی‌نیا، حسین. (۱۳۹۳). حقوق ورزشی. تهران: نشر میزان.

^۲ یوسفی، علی. (۱۳۹۵). تربیت بدنی در بینش اسلام، دومین کنفرانس ملی چارسوی علوم انسانی.

از اهداف اولیه تعلیم و تربیت، پرورش فرد به عنوان یک انسان هدفدار و مستقل و خود گردان است و تربیت بدنی با تأکید که بر پرورش جسمی، ذهنی، هیجانی و برانندگی اجتماعی دارد، در صورت آموزش صحیح و اصولی نقش شایان توجهی را در فرایند تعلیم و تربیت ایفا خواهد کرد.

تعریف ورزش

بیشتر مردم با تجربه و تمرین به معنای ورزش پی برده‌اند همچنین از دیدگاه اکثر مردم، ورزش به مفهوم تفریح کردن است، ولی در عین حال ممکن است نوعی کار (برای ورزشکاران حرفه‌ای) راهی برای استخدام شدن (تورهای ورزشی) و یا نوعی تجارت (آژانس‌های بازاریابی ورزشی) به شمار آید. شنایدر و اشپرایترز ورزش را فعالیت جسمی آدمی که تحت عنوان قوانین مدون انجام می‌گیرد تعریف کرده‌اند. نظر لوئی دیدگاه نوعی را با این تعریف ارائه کرد که ورزش باید:

- ۱- سرشت بازی داشته باشد
- ۲- شامل پاره‌ای عناصر رقابتی باشد
- ۳- مبتنی بر دلاوری جسمی باشد
- ۴- شامل عناصری از مهارت، تدبیر و بخت باشد
- ۵- نتیجه آن نا آشکار باشد

در تعریفی دیگر آمده است که ورزش به فعالیتی رقابتی و سازمان یافته گفته می‌شود که مستلزم فعالیت‌های جسمانی نسبتاً شدید یا اجرای مهارت‌های جسمانی نسبتاً پیچیده است. ورزش به بازی جسمانی، رقابتی و سازمان یافته‌ای گفته می‌شود که به آمادگی جسمانی نیاز دارد و با انگیزه‌های درونی و بیرونی انجام می‌شود.^۳

اهمیت ورزش

ورزش از جمله مقوله‌هایی است که در تمامی ادیان، مکاتب و جوامع جایگاه ویژه‌ای دارد و توصیه‌هایی از جانب اندیشمندان و متفکرین آنها درباره اهمیت ورزش بیان شده است، هرچند که نوع نگاه آنها به ورزش متفاوت است. پیامبر گرامی اسلام حضرت محمد(ص) می‌فرمایند: به فرزندان خود تیراندازی و شنا بیاموزید این حدیث بیانگر اهمیتی است که دین و رهبران دینی ما برای ورزش و سلامتی جسمی و روانی مسلمانان قائل هستند و همچنین بیانگر نکات ریز بی‌شماری است:

- توصیه اسلام به ورزش شامل کلیه مردم اعم از مسلمان و غیرمسلمان
- شامل تمامی افراد، اعم از دختر و پسر می‌شود، نه تنها پسران
- ورزش‌ها دارای ویژگی‌هایی از قبیل جذاب بودن، مفرح و شاد بودن و... هستند.
- در ورزش امکان رقابت بین افراد وجود دارد.
- ورزش‌های شنا و تیراندازی و سایر ورزش‌ها را مسلمانان می‌توانند در مواقع لزوم از آنها برای دفاع کردن از خود استفاده کنند.

^۳ اسماعیلی، محمدرضا. (۱۳۸۹). تاریخ تربیت بدنی و ورزش، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی، سمت.

- انجام ورزش ضمن اینکه محیطی شاد و مفرح برای مردم فراهم می‌کند و از فواید ورزش بهره‌مند می‌شوند و از سلامت جسمانی نیز که یکی از دغدغه‌های بشارست بهرمنند می‌شوند.^۴

در تعریف لغوی مربی آورده شده که مربی به معنی پرورنده، تربیت کننده، پرورش دهنده، آموزگار، استاد پرورشگر و معلم که عهده‌دار تعلیم و تربیت دیگران است. (فرهنگ معین، ذیل مربی)

مربیگری، یک رهبری رودرروست که افراد را با تجربه‌ها، استعدادها، تجارب و علاقه‌های مختلف به هن نزدیک و آن‌ها را تشویق می‌کند تا برای قبول مسئولیت قدم بردارند و به پیشرفتشان ادامه دهند و با همکاری شرکای خود رفتاری سنجیده و تمام عیار داشته باشند. مربیگری به خاطر سپردن روش‌ها و تکنیک‌ها و اندیشیدن به بهترین برنامه نیست؛ بلکه توجه واقعی به ورزشکاران است. به طور واقعی به آنها اعتقاد، و توجه آنها را با اهداف و آرمان‌ها درگیر کردن.

ماتنز مربیگری را چنین تعریف می‌کند که مربیگری یعنی مایه گذاشتن از خود، انرژی، دانش، مهارت‌ها و معرفت. مربیگری حرفه‌ای است برای کمک به ورزشکاران تا ابعاد جسمانی، روانی و توانایی‌های اجتماعی‌شان را در حد بالاتری پناسیل خود توسعه دهند.^۵

یک مربی فقط یک مربی ورزشی است که ورزشکار خود را در زمینه فعالیت‌های ورزشی یاری می‌دهد، بلکه مسئولیت رشد و تحول شخصیت او را نیز بر عهده دارد. مربیگری به معنی کمک به کسی برای مهیاکردن چیزی آمده است، در ورزش مربیگری یعنی پیش‌بینی برنامه‌های تنظیم شده صحیح برای ورزشکاران به منظور کمک به پیشرفت و بهبود کارهای آنان است.^۶

حقوق ورزشی در حقوق ایران

از آغاز دوره قانون گذاری در ایران معاصر یعنی از ۱۳۰۴ تا ۱۳۵۲ قانون مشخصی که در باب حوادث ورزشی به صراحت تعیین تکلیف کرده باشد وجود نداشت و حقوقدانان در راستای توجیه حوادث ناشی از عملیات ورزشی به مبانی و اصول حقوقی متوسل شده‌اند.

استاد عبدالحسینی علی آبادی ضمن طرح بعضی نظرها که رضایت مجنی علیه را علت موجهه حوادث ورزشی می‌دانند معتقد است: «بهترین توجیه عدم مجازات مشیت زن و کلیه اشخاصی که در اثنای عملیات ورزشی مرتکب جرح می‌شوند اجازه قانون است»^۷

حقوقدانانی که بعد از ایشان در این زمینه اظهار نظر کرده‌اند نیز به اجازه قانون، آداب و رسوم اجتماعی^۸ برای موجه قلمداد کردن حوادث موصوف متوسل شده‌اند و گاه گفته‌اند که از نظر قانون ایران با توجه به اینکه موردی وجود ندارد که عرف موجب نقص قانون شود نمی‌توان استدلال‌ات فوق را پذیرفت و به نظر می‌رسد که در صورت شکایت شاکی در مورد جرح و به هر حال در صورت وقوع قتل قضیه قابل تعقیب باشد.^۹

^۴ صبوری، حسین. (۱۳۷۱). ورزش در اسلام، قم: انتشارات بوستان، ص ۴۵.

^۵ پورفرخ، محمدرضا. (۱۳۸۷). مقدمه‌ای بر مبانی مربیگری، چاپ اول، خرم آباد: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد خرم آباد، ص ۱۹.

^۶ اینستوانی، چایا، ۱۳۸۰، اصول علمی و روش‌شناسی تمرینات ورزشی، ترجمه مهران شاهین طبع، تهران: انتشارات دانشگاه علوم انتظامی، ص ۲۳.

^۷ عبدالحسین، علی آبادی. (۱۳۳۴) حقوق جنایی، ج ۱، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ص ۲۴۹.

^۸ صانعی، پرویز. (۱۳۸۳). حقوق جزای عمومی، چاپ اول، تهران: طرح نو، ج ۱، ص ۲۰۶.

^۹ محمد علی معتمد، (۱۳۵۱). حقوق جزای عمومی، ج ۱، ص ۱۴۰.

اما در سال ۱۳۵۲ مقنن به این اختلاف نظر پایان داد و به صراحت و به موجب ماده ۴۲ قانون مجازات عمومی مقرر داشت که حوادث ناشی از عملیات ورزشی مشروط بر اینکه سبب آن حوادث نقض مقررات مربوط به آن ورزش نباشد جرم محسوب نمی-شود.

مسئولیت مدنی

مسئولیت، حاصل و مولود آزادی اراده انسان‌هاست و تجاوز از حدود همین آزادی است که مسئولیت را موضوعیت می‌بخشد. مسئولیت به معنای پرسیدن، درخواست کردن و بازخواست کردن است که از این سه معنی معنای سوم بیشتر به بحث ما ارتباط دارد در معنای اصطلاحی مسئولیت مدنی هنگامی محقق می‌شود که فرد یا افرادی بدون مجوز قانونی به شخصی خسارت وارد کنند؛ پس تعهد مسئولیت منوط به ورود زیان به افراد جامعه است که ملزم می‌شوند به جبران خسارت. بنا به طبع و مقتضیات پیشرفت و تمدن جوامع بشری به عنوان ضمانت اجرای حقوق فردی و تنظیم روابط اجتماعی و اقتصادی ایفای نقش می‌کند و با تاریخ جوامع و نیازهای اقتصادی و عاطفی مردم ارتباطی تنگاتنگ دارد. نهادها و قواعد حقوقی در هر جامعه‌ای زاده نیاز و مصالح و عادات و رسم و خصائص فرهنگی است و با تأثیرپذیری از شرایط محیط و اخلاق اجتماعی و اقتضائات زمان، تحول یافته و تکامل می‌یابد به واقع حقوق، قواعد زندگی اجتماعی است.^{۱۰} مسئولیت در مقام خسارتی که شخص یا کسی یا اشیاء تحت حراست وی به دیگری وارد می‌کند و همچنین مسئولیت شخص بر اثر تخلف از انجام تعهدات ناشی از قرارداد، مسئولیت مدنی است. مسئولیت مدنی بر دو قسم است:

مسئولیت قراردادی

مسئولیت خارج از قرار داد که گاهی آنرا مسئولیت تقصیری می‌نامند. قدر مشترک هر دو نوع مسئولیت، نقص تعهد و الزام آور است. نهایت اینکه در نخستین، نقص تعهد قراردادی می‌شود و در دومین نقص تعهد قانونی.^{۱۱}

مربی ورزشی

شغل مربی ورزشی در ایران و مسئولیت مربوطه واقعا امری نادر و منحصر به فرد است نه تنها مسئولیت شغلی این حرفه در بین مشاغل عمومی جامعه، که حتی در هیچ یک از نهادها و بنگاه‌های اقتصادی بخش خصوصی نیز مشابهی ندارد. مربی ورزشی عبارت است از فرآیند تنظیم برنامه‌ها و نظارت بر فعالیت‌های ورزشکاران. اداره فعالیت‌های ورزشی سرگرم‌کننده و امکاناتی که این فعالیت‌ها در آنها انجام می‌شود نیازمند توانایی‌ها و مهارت‌هایی است. سمت‌های این بخش برای افرادی است که بتوانند مسابقات را برنامه‌ریزی کنند، نحوه کارکرد امکانات ورزشی را بدانند، بر بودجه امکانات ورزشی نظارت کنند از مهارت‌ها و توانایی‌های بسیاری که در حوزه های تخصصی سایر رشته‌ها وجود دارد استفاده کنند.

^{۱۰} کاتوزیان، ناصر. (۱۳۷۸). مقاله خطای ورزشی و مسئولیت ورزشی، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی، بهار ۱۳۷۸، شماره ۴۳، ص ۱۹.

^{۱۱} جعفری لنگرودی، محمدجعفر. (۱۳۷۲). ترمینولوژی حقوق، تهران: گنج دانش، ص ۶۴۵.

مسئولیت مربی

مربیان به هیچ عنوانی بیمه‌گر یا ضامن ایمنی شاگردان خود نیستند. بعضی از صدمات بویژه در ورزش‌های خشن که متضمن درگیری اجتناب‌ناپذیر است و همین جبران خسارت آنها با اقامه دعوا است، میسر نیست. مربیان باید با اعمال مراقبت متعارف، از ایجاد خطرهای قابل پیش‌بینی برای ورزشکاران جلوگیری کنند و متذکر می‌گردیم که معیار عرف در هر ورزش فرق دارد و میزان آن در فعالیت‌های ورزشی خشن افزایش خواهد یافت.

در مجموع مربیان چه در ورزش‌های دارای ماهیت برخوردی، چه غیر از آن وظیفه دارند برای ایمنی بازیکنان خود مراقبت متعارف را به عمل آورند. مربیان را می‌توان به دلیل نقص بعضی وظایف خاص مسئول دانست. به طور کلی باید گفت که آنان موظفند با توجه به روش‌های ایمنی و یا راههایی که صدمات را به حداقل می‌رساند به ورزشکاران خود آموزش دهند و نیز برای آنها تجهیزات حفاظتی ایمن و مناسبی تهیه کنند. در صورتی که ورزشکار مصدوم، سلامتی اش را باز نیافته باشد و خطر صدمه‌وی در صورت سرشاخ و درگیر شدن دوباره تشدید شود، نباید از سوی مربیان مجبور به انجام فعالیت‌های ورزشی گردد. مربیان همچنین ملزم به تدارک کمک‌های پزشکی هستند. به عنوان مثال در صورتی که مربی در جلب کمک‌های پزشکی به طریق مقتضی و بموقع برای بازیکنی که ضربه شدیدی خورده، اقدام نکند، مسئول خواهد بود. چنانچه مربی وظیفه مراقبت متعارف در مورد ورزشکاران تحت نظارت خود را به انجام رساند، تقصیری متوجه او نخواهد بود.^{۱۲}

از مصادیق دیگر این امر، وظیفه آموزش مناسب از طریق توضیح برای ورزشکاران است که چگونه بازی کنند و باید برای او این اطمینان حاصل شود که آنان در شرایط بدنی مطلوب قرار دارند، بنابراین چنانچه مربیان در به حداقل رساندن احتمال وقوع صدمات، اقدامات متعارف را به عمل آورند، وظیفه مذکور را باید انجام یافته تلقی کرد. البته هرچند آموزش متناسب و کافی به بازیکن یک امر الزامی است، ولی چنانچه مربی در اجرای مراقبت متعارف برای حفاظت ورزشکاران خود کوتاهی کند و صدمه، ناشی از این قصور باشد در مسئولیت او تردیدی نخواهد بود.^{۱۳}

بررسی و بازتاب مسئولیت‌های مدنی مربیان باشگاه‌های ورزشی

حضور در محل فعالیت‌های ورزشی

یکی از مهمترین عواملی که می‌تواند مانع از قوه به فعل درآمدن بسیاری از خطرهای و حوادث ورزشی شود، عدم حضور و نظارت معلم ورزش و مربی در صحنه فعالیت ورزشی است، پس حضور فیزیکی و مستمر معلم یا مربی ضروری است. بنابراین مربیان هرگز نباید به هیچ بهانه‌ای محل ورزش و فعالیت تیم یا شاگردان خود را ترک کنند و در صورت ترک ضروری باید جانشین واجد شرایط و صلاحیت دار به جای خود انتخاب کنند و در صورت نبود جانشین واجد شرایط و صلاحیت دار کلاس ورزش را تعطیل کند.

مربیان ورزش یا مدیران ورزشی چه در رده‌ی ملی و یا پایینترین باشگاه یا واحد ورزشی حضورشان در فعالیت‌های ورزشی و مراقبت از ورزشکاران ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است. حضور باید توأم با نظارت و دقت دائمی باشد در غیر این صورت حاضر شدن در سالن برای رفع تکلیف و خودنمایی و بدون دقت و مراقبت رافع مسئولیت قانونی مربی در صورت وقوع یک حادثه

^{۱۲} حاجی مرزدارانی، محسن. (۱۳۸۳). تخلفات ورزشی و مسئولیت کیفری ورزشکاران. پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.

^{۱۳} چلبی، البرز. (۱۳۸۶). دیباچه‌ای بر حقوق ورزشی.

منجر به صدمه نخواهد بود و اگر تقصیر ثابت شود مربی مسئول است. بنابراین مربیان هرگز نباید به هیچ بهانه‌ای محل ورزش و فعالیت تیم یا شاگردان خود را ترک نمایند یا از دقت و کنترل و نظارت غفلت نمایند؛ بلکه باید با دقت تمام در همه لحظه‌ها توجه و مراقبت از ورزشکاران را زیر نظر داشته باشند و در صورت اضطرار و ترک ضروری محل یا بایستی کلاس و فعالیت‌های تعطیل شود یا تا تعیین جانشین واجد شرایط و صلاحیت‌دار فعالیت متوقف گردد.^{۱۴}

احراز سلامتی

تربیت بدنی فرایندی است آموزشی و تربیتی که هدف آن بهبود بخشیدن به اجراء و رشد انسان از طریق فعالیت‌های جسمانی است و حرکت زیربنای تربیت بدنی است.^{۱۵} لازمه دستیابی به هدف سلامتی ورزشکاران از وظایف مربی است و برای رسیدن به چنین اهدافی باید اقدامات زیر صورت گیرد:

- مطالعه پرونده پزشکی شاگردان قبل از فعالیت‌های ورزشی.
 - ارائه فرمهای ساده و اخذ سابقه بیماری‌های شاگردان با پرسش از والدین.
 - بررسی و ملاحظه یا دقت و مشاهده نزدیک وضعیت جسمی شاگردان توسط مربی
 - پرسش از شاگردان در خصوص سلامت آنها و دیگر اقدامات احتیاطی.^{۱۶}
- نحوه اطلاع مربی از سلامت ورزشکار محدود نیست، ولی در مورد هر گروهی از آنها اقدامات ویژه‌ای ضروری است. مربی ورزش باید برای هر ورزشکار پرونده‌ای در این مورد تشکیل دهند و برگ آن فرمی است که پزشک، سلامت عمومی او را برای پرداختن به فعالیت‌های ورزشی تأیید کرده است. از نظر حقوقی ورزشی تشخیص بیماری ورزشکاران از وظایف مربیان ورزشی نیست، ولی چون اولین اثر فعالیت ورزشی افزایش ضربان قلب از حدود ۷۰ به چیزی نزدیک به دو برابر در مدت بسیار کوتاهی است. احتیاط اقتضا دارد که مربی ورزش از توانایی بازیگر برای تحمل بار چنین فعالیتی مطمئن باشد. از یک طرف تشخیص بیماری‌های قلبی، تنفسی، عصبی و روانی و غیره ورزشکار بدون معاینه طبی میسر نیست و از سوی دیگر چون مربی، صالح و مجاز به ضمن معایناتی نیست، لذا وظیفه مراقبتی او ایجاب می‌کند که بدون تأییدیه پزشکی اجازه فعالیت ورزشی ندهد و اگر بدون تأییدیه پزشک اجازه دهد مسئول خواهد بود.^{۱۷}

آموزش صحیح به شاگردان

آموزش در ورزش به شاگردان از مهمترین رسالت مربیان است و تعلیمات ناقص و نامطلوب موجب مسئولیت شخص یا اشخاصی خواهد بود که وظایف خود را بدرستی انجام نداده‌اند. البته ضعف ناچیز در امر آموزش چنانچه همراه سانحه یا حادثه‌ای نباشد قابل طرح در محاکم و مراجع ذی صلاح نیست مگر آنکه مربی یا مدرس آموزش تعدادی داشته و به آن تعهدات عمل نکرده است مانند آن که مربی سوارکاری برابر قرارداد مکلف بوده در مقابل دریافت مبلغی معلوم در زمانی محدود سوارکاری را به هنرجو یا ورزشکار بیاموزد یا مربی شناگر به همین نحو و در مدت زمان محدود و مشخص با وجود دریافت حقوق خود

^{۱۴} چلبی، البرز. (۱۳۸۶). دیباچه‌ای بر حقوق ورزشی، چاپ دوم، تهران: بامداد کتاب، ص ۴۸.

^{۱۵} دیورا، آ. وست، چارلز، آ. بوچر. (۱۳۸۳). مبانی تربیت بدنی و ورزش، چاپ اول، ترجمه احمد آزاد، انتشارات کمیته ملی المپیک جهانی، اسلامی ایران، ص ۴۳.

^{۱۶} چلبی، البرز. (۱۳۸۶). دیباچه‌ای بر حقوق ورزشی، چاپ دوم، تهران: بامداد کتاب، ص ۴۶.

^{۱۷} آقایی‌نیا، حسین. حقوق ورزشی، ص ۴۶.

نتوانسته است تعهدات خود را اجرا کند که می‌توان او را در دادگاه محکوم به انجام تعهدات و یا جبران خسارت ولدی الاقتضاء بر دو مورد کرد.^{۱۸}

شناخت توانایی‌های شاگردان

مربیان به دلیل گذراندن دوره‌های مختلف تخصصی و با کسب تجارب کافی و مجوزهای رسمی دارای قدرت تشخیص به منظور شناسایی توان ورزشکاران می‌باشد، بنابراین وظیفه شناخت قابلیت‌ها بر عهده اوست. مقصود از قابلیت‌های ورزشکار شناسایی قدرت بدنی، مهارت‌های فنی، تجربه و کسوت، فیزیک بدن ورزشکار در فعالیت‌های ورزشی است در صورت عدم رعایت موارد فوق مربی مسئول خواهد بود.^{۱۹}

کمک به ورزشکار مصدوم

باشگاه‌های ورزشی باید زمینه و امکانات لازم برای کمک متناسب با حادثه و صدمه وارد شده به ورزشکار پیش‌بینی و فراهم کرده باشند. این امکانات شامل وجود وسایل کمک‌های اولیه، وجود مربیان آشنا به کمک‌های اولیه، اهتمام در رساندن به موقع صدمه دیده به مراکز درمانی است. نتیجه اینکه چنانچه حادثه‌ای زیانبار در مورد هر یک از ورزشکاران عضو باشگاه به وقوع پیوندد و احراز شود که عدم رعایت یک یا چند مورد از موارد فوق‌الذکر موجب بروز حادثه شده است، مدیر باشگاه ورزشی درقبال خسارت ایجاد شده به دلیل تقصیر دارای مسئولیت مدنی می‌باشد.

زمانی که ورزشکار مصدوم می‌شود کاملاً روشن است که نباید ادامه بدهد. و این بحث را به وجود می‌آورد که مسئولیت مراقبت از ورزشکار توسط مربی تا چقدر اهمیت دارد. به عنوان مثال در بازی فوتبال بازیکن مصدوم از مربی درخواست می‌کند در مسابقه مهمی حضور داشته باشد این امر تصمیم‌گیری را برای مربی دشوار می‌کند. در مورد یک کودک می‌توانیم استدلال کنیم که او در تصمیم‌گیری آگاهانه ناتوان بوده و به عهده مربی است که او را از مسابقه بیرون آورد.^{۲۰}

بررسی وسایل ورزشکاران

بازید وسایل باشگاه و ورزشکاران بر عهده مربی است که باید با دقت و حوصله انجام گیرد و اگر با ضوابط و استانداردها مغایرت داشته باشد از به کار بردن آن و ارائه بازی ممانعت کنند.^{۲۱}

در اکثر قریب به اتفاق ورزش‌ها، ورزشکار ملزم به استفاده از وسایلی است که به موجب مقررات مربوطه تعیین گردیده است. این وسایل گاهی شخصی و گاهی عمومی است. نواقص، نامرغوب بودن یا غیرمجاز بودن این وسایل ممکن است موجب صدمه برای ورزشکار استفاده کننده یا حریف و یا سایر اشخاص شود. طراحی و ساخت این وسایل علاوه بر جنبه فنی آن از نظر ایمنی نیز کاملاً مورد توجه بوده است. بنابراین وظیفه مراقبتی و مربی ورزش ضرورت اطمینان از سلامت این وسایل را ایجاب می‌نماید. چنین اطمینانی جز با بازدید دقیق وسایل امکان‌پذیر نیست و لذا قصور در انجام این وظیفه یعنی بازدید وسایل سنگ

^{۱۸} چلبی، البرز. دیباچه‌ای بر حقوق ورزشی، ص ۳۹.

^{۱۹} معاونت آموزش قوه قضائیه. (۱۳۸۸). حقوق شهروندی و موضوعات متفرقه، چاپ اول، تهران: نشر جنگل جاودانه.

^{۲۰} شعبانی مقدم، کیوان، طاهری، حمیدرضا، یوسفی، بهرام. (۱۳۸۸). حقوق ورزشی، چاپ اول، کاشان: اندیشه‌های حقوقی، ص ۳۶.

^{۲۱} چلبی، البرز. دیباچه‌ای بر حقوق ورزشی، ص ۴۴.

بنای مسئولیت قانون مربیان است و بسته به نتیجه ناگواری که به وجود می‌آید. مربی مسئولیت کیفری یا مدنی خواهد داشت. در بازدید وسایل ورزشی یکی از مهمترین نکات، زمان بازدید است که باید در آخرین لحظه قبل از شروع انجام شود؛ زیرا اگر این فاصله زمانی زیاد باشد نباید امکان سوء استفاده یا مشکلات دیگری را منتفی دانست.^{۲۲}

منابع و مأخذ

۱. آقای‌نیا، حسین. (۱۳۹۳). حقوق ورزشی، تهران: نشر میزان.
۲. اسماعیلی، محمدرضا. (۱۳۸۹). تاریخ تربیت بدنی و ورزش، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی. سمت.
۳. اینستوانی، چاپا. (۱۳۸۰). اصول علمی و روش‌شناسی تمرینات ورزشی، ترجمه مهران شاهین طبع، تهران: انتشارات دانشگاه علوم انتظامی.
۴. پورفرخ، محمدرضا. (۱۳۸۷). مقدمه‌ای بر مبانی مربیگری، چاپ اول، خرم آباد: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد خرم‌آباد.
۵. حاجی مرزدارانی، محسن. (۱۳۸۳). تخلفات ورزشی و مسئولیت کیفری ورزشکاران، پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
۶. جعفری لنگرودی، محمدجعفر. (۱۳۷۲). ترمینولوژی حقوق، تهران: گنج دانش.
۷. چلبی، البرز. (۱۳۸۶). دیباچه‌ای بر حقوق ورزشی، چاپ دوم، تهران: بامداد کتاب.
۸. دیورا آوست چارلز آ. بوچر. (۱۳۸۳). مبانی تربیت بدنی و ورزش، ترجمه احمد آزاد، انتشارات کمیته ملی المپیک جهانی، اسلامی ایران.
۹. شعبانی مقدم، کیوان، طاهری، حمیدرضا، یوسفی، بهرام. (۱۳۸۸). حقوق ورزشی، چاپ اول، کاشان: اندیشه‌های حقوقی.
۱۰. صیوری، حسین. (۱۳۷۱). ورزش در اسلام، قم: انتشارات بوستان.
۱۱. صانعی، پرویز. (۱۳۸۳). حقوق جزای عمومی، چاپ اول، ج ۱، تهران: طرح نو.
۱۲. عبدالحسین، علی آبادی. (۱۳۳۴). حقوق جنایی، ج ۱، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
۱۳. کاتوزیان، ناصر. (۱۳۷۸). خطای ورزشی و مسئولیت ورزشی، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی، بهار ۱۳۷۸، شماره ۴۳.
۱۴. معاونت آموزش قوه قضائیه. (۱۳۸۸). حقوق شهروندی و موضوعات متفرقه، چاپ اول، تهران: نشر جنگل جاودانه.
۱۵. معتمد، محمد علی، (۱۳۵۱). حقوق جزای عمومی، ج ۱.
۱۶. یوسفی، علی. (۱۳۹۵). تربیت بدنی در بینش اسلام، دومین کنفرانس ملی چارسوی علوم انسانی.

^{۲۲} آقای‌نیا، حسین. حقوق ورزشی، ص ۴۹.

Civil Responsibility of Sports Coaches in Iran's Legal System

Ebrahim Sonnykhani

M.A. in Public Law, Professor of Law, Islamic Azad University, Qom, and Member of the Legal Advisors Working Group of the Islamic Consultative Assembly of Qom Province

Abstract

The expansion of sports has been accompanied by new issues, issues that have itself boosted sports rights, including the issue of civic responsibility of sports coaches. Coach is one of the most important pillars of sports activities that must have successfully passed special courses of coaching training and obtained coaching license from the relevant organizations. He is obliged to comply with all legal, safety, health and ethical standards and provide a set of organized activities and practices to promote, progress, development and success of an athlete or group of athletes in physical, mental, moral and social abilities. In Iranian law, if there is a fault in the entry of damages resulting from the execution of any of the duties, it is civil liability and the instructor is required to compensate. This paper, which has been done by descriptive and analytical method and based on library studies, is intended to reflect some of the civic responsibilities of sports club coaches in Iran, while definitions of sports coach and civic responsibility, to the assignments and characteristics of the sports coach.

Keywords: Sports, Sports Coach, Club, Civic Responsibility
